

Augustus

Ik droeg nog kleine kleren en Godfried Bomans schreef: “Vanuit journalistiek standpunt is er één maand in het jaar waarin ‘niets gebeurt’. Het is de maand ná de Tour de France en vóór de opening der parlementen, als het te laat is voor de sport en te vroeg voor de politiek.” Hij doelde op augustus. Zomervakantie. Komkommertijd. We schrijven 2019 en wat dat betreft is er niets veranderd.

Die ‘grote vakantie’ is eigenlijk een merkwaardig, anachronistisch fenomeen. Ooit, toen Nederland overwegend een agrarische samenleving was, noodzakelijk om kinderen in staat te stellen mee te helpen bij het binnenhalen van de oogst; tegenwoordig de periode waarin scholieren ruimschoots de tijd krijgen alles te vergeten wat ze in het voorafgaande schooljaar hebben geleerd.

Ook in de natuur lijkt augustus op het eerste gezicht een periode van stilstand. De zomer heeft zijn verzadigingspunt bereikt. Veel planten zijn uitgebloeid en het blad aan de bomen oogt loom en stoffig. Lijsterbes en meidoorn kleuren oranje en rood. Nog even en ze worden kaalgevreten. De bramen, achterin de hof bij het werkschuurtje, rijpen. En behalve al die vruchten dragen de uitgebluste planten ontelbare zaden, hauwen en hauwtjes, en er zijn eikels, beukenootjes, dennenappels. De voorraadschuren worden gevuld.

Er zijn veel vlinders en libellen, plus allerlei insecten waar we minder dol op zijn. Wie weet vindt u een teek of een Eikenprocessierups. Die laatste heeft zich weliswaar nog niet bij ons vertoond, maar afgaand op de verspreidingskaartjes is het waarschijnlijk hij zich binnenkort meldt. In 1991 stak hij onze zuidgrens over en sindsdien rukt hij gestaag op. Gelukkig worden er waarnemingen gemeld van vogels die die griezels op het menu hebben gezet, Kauwen en Koolmezen onder meer. Augustus is de maand dat het Koninginnekruid volop bloeit. Weinig planten leveren zo rijkelijk nectar, en ze worden dan ook druk bezocht, een lust voor het oog. In de duinen heb ik er weleens 27 *Atalanta*'s op geteld.

Over insecten gesproken, we hebben weer een instructieve bijenkast, zo eentje waarvan de deurtjes open kunnen zodat je de bijen op hun raat kunt observeren. Ze werken ijverig door tot hun voorraden groot genoeg zijn om de winter te overleven. Anders dan hommels overleven zij tot in het volgende jaar.

Honingbijen zijn geen wilde dieren, het is een gedomesticeerde soort. Je hebt hoornvee en pluimvee en wolven; bijen zijn kleinvee. Wat ze op Thijsse's Hof doen? Beschouwt u ze maar als educatieve medewerkers. Bezoekers zijn er dol op.

In hun mateloze behoefte aan nectar en stuifmeel zijn honingbijen geduchte concurrenten van de wilde bijen. Voor hen is naast de kleine vijvers aan de kant van het pannenkoekenhuisje een zandhoop opgeworpen, met daarop een bunkerachtige constructie van dakpannen, waarin solitaire graafbijen nestelen. Het loont om ook daar eens een tijdje te gaan staan kijken.

Voor de schrijver Nescio, stadsjongen met een groot hart voor de natuur, hoorde de tweede helft van augustus tot de hoogtepunten van het jaar. In 1937 schreef hij: ‘Er zijn maar vijf dingen die de moeite waard zijn en ik noem ze op in volgorde van belangrijkheid: Amsterdam, het vroege voorjaar, de laatste 10 of 14 dagen van Augustus, vrouwen en de onbegrijpelijkheid Gods. Het belangrijkste heb ik het eerst genoemd.’ Een eervolle derde plaats!

Zelf vind ik het vertrek van de Gierzwaluwen het nadrukkelijkste teken dat het augustus is. Zo zie je ze en zo zijn ze verdwenen. Plotseling is het stil boven ons hoofd. U zult nog wel een enkeling zien overkomen, maar het leeuwendeel is vertrokken. Hun karakteristieke geschreeuw zullen we pas volgend jaar weer kunnen horen.

De oudere vogels kwamen zo eind april aan, hun verblijf hier heeft amper drie maanden geduurd. Terwijl u dit leest zijn ze op weg naar Afrika, naar de oerwouden van Congo.

Al met al is augustus de maand waarin het nog zomer is en tegelijk ook al een beetje herfst wordt. Geen stilstand dus, maar een trage overgang, als van een rijpe peer die geen haast heeft om van de boom te vallen. Met een beetje geluk horen we nog voor de 31ste het eerste zojuist gearriveerde Roodborstje zingen.

Rob van Dam

